

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра управління та бізнес-адміністрування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Освітня програма «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Затверджено на засіданні кафедри
управління та бізнес-адміністрування
Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Місцеве самоврядування
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	нормативна
Курс / семестр	4/7
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Місцеве самоврядування» є формування у студентів системи знань, вмінь та навичок щодо специфіки інституту місцевого самоврядування в контексті теоретичних та фундаментальних засад демократичного врядування.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни «Місцеве самоврядування» є засвоєння студентами навчального матеріалу стосовно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливостей та принципів місцевого самоврядування; - завдань та функцій місцевого самоврядування; - конституційно-правових засад місцевого самоврядування в Україні; - системи місцевого самоврядування та її елементів; - сутності та процесу децентралізації; - діяльності органів місцевого самоврядування; - компетенції та актів місцевого самоврядування; - гарантій та відповідальності в місцевому самоврядуванні.
Компетентності
<p>ПК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК6. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p>

<p>ФК.1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.</p> <p>ФК.2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.</p> <p>ФК.3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.</p> <p>ФК.7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.</p> <p>ФК.11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.</p>
Програмні результати навчання
<p>ПР5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>ПР12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.</p> <p>ПР15. Застосовувати методи контролю якості у сфері професійної діяльності.</p>

3. Структура дисципліни

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Теоретичні основи місцевого самоврядування	Розуміти принципи організації, завдання та функції місцевого самоврядування; вміти розкривати природні права людини і громади.	Контрольні запитання, кейси, тести, завдання для самостійної роботи.
2.	Тема 2. Еволюція теорії походження місцевого самоврядування.	Знати розвиток теорії походження місцевого самоврядування; розуміти основні наукові концепції місцевого самоврядування; вміти аналізувати моделі місцевого самоврядування.	Контрольні запитання, кейси, тести, завдання для самостійної роботи.
3.	Тема 3. Децентралізація як основний напрям реформування місцевого самоврядування.	Розуміти сутність та особливості децентралізації; вміти використовувати засади Європейської хартії місцевого самоврядування; аналізувати світовий досвід децентралізації і розвитку місцевого самоврядування.	Контрольні запитання, кейси, тести, завдання для самостійної роботи.
4.	Тема 4. Система місцевого самоврядування.	Здійснювати аналіз різноаспектного представлення системи місцевого самоврядування; вміти пояснювати взаємодоповнення форм здійснення місцевого самоврядування в єдиній системі; обґрунтовувати місце та роль територіальної громади у системі місцевого самоврядування; аналізувати напрями формування сучасних територіальних громад; вміти пояснювати механізми підвищення спроможності територіальних громад.	Контрольні запитання, кейси, тести, завдання для самостійної роботи.

5.	Тема 5. Територіальні громади в Україні.	Знати особливості формування територіальних громад в Україні; аналізувати співробітництво територіальних громад; знати особливості діяльності старост у громадах; розуміти особливості здійснення соціальної підтримки населення у територіальних громадах.	Контрольні запитання, кейси, тести, завдання для самостійної роботи.
6.	Тема 6. Органи місцевого самоврядування.	Знати порядок формування та компетенцію органів місцевого самоврядування; аналізувати реалізацію повноваження представницькими та виконавчими органами місцевого самоврядування; розуміти місце та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування.	Контрольні запитання, кейси, тести, завдання для самостійної роботи.
7.	Тема 7. Компетенція та акти місцевого самоврядування.	Розуміти поняття та структуру компетенції місцевого самоврядування; знати положення конституційного закріплення місцевого самоврядування в Україні; здійснювати аналіз законодавчо-нормативного забезпечення місцевого самоврядування та його відповідності міжнародним стандартам.	Контрольні запитання, кейси, тести, завдання для самостійної роботи.
8.	Тема 8. Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність в місцевому самоврядуванні.	Обґрунтовувати гарантії місцевого самоврядування як умови його ефективного розвитку та аналізувати рівень їх забезпечення; аналізувати взаємозв'язок між відповідальністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування й ефективністю їх діяльності.	Контрольні запитання, кейси, тести, завдання для самостійної роботи.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Практичне заняття	30
Контрольна робота	10
Тести	10
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Сумарна кількість балів за практичні заняття	Сумарна кількість балів за контрольні роботи	Сумарна кількість балів за тести	Залік	Разом
30	10	10	50	100

- Оцінювання відповідей студентів на практичних заняттях відбувається за 100 бальною шкалою.
- По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок у 100-бальній шкалі множиться на ваговий коефіцієнт 0,3, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 30 балів.
- Оцінювання за залік відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,5.
- Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на практичних заняттях (максимально – 30 балів), отриманих балів за контрольні роботи (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,1, відповідно максимальний бал за контрольні роботи може скласти 10 балів), отриманих балів за тести (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,1, відповідно максимальний бал за тести може скласти 10 балів) і оцінки, отриманої за залік (максимальний бал – 50 балів), що в сумі максимально може скласти 100 балів.
- При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів тощо.
- Якщо студент не складав змістовий модуль з поважних причин, які підтвержені документально, то він має право на його складання з дозволу завідувача кафедри (за заявою).
- Оцінка за залік формується із суми відповідей студентів 1 теоретичне запитання (15 балів), знання дефініції (5 балів), розв'язання тестів (15 балів) та вирішення практичного завдання (15 балів), або, за вимогою – на основі результатів тестування (максимальна оцінка за тести – 50 балів).

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:

- *90-100 балів* – студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
- *70-89 балів* – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.
- *50-69 балів* – студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу;

комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.

- *Менше 50 балів* – у студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми) та інше
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Сайт дистанційного навчання. URL : http://d-learn.pu.if.ua 2. Курс «Децентралізація в Україні – теорія та практика» // Prometheus. URL : https://prometheus.org.ua/ 3. Курс «Смарт-громада: управління на основі даних» // Prometheus. URL : https://prometheus.org.ua/ 4. Курс «Ефективна взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю» // Prometheus. URL : https://prometheus.org.ua/ 5. Курс «Гендерно орієнтоване бюджетування для розвитку громад» // Prometheus. URL : https://prometheus.org.ua/ 6. Курс «Навчання для депутатів місцевих рад об'єднаних територіальних громад» // Prometheus. URL : https://prometheus.org.ua/ 7. Курс «Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад» // Prometheus. URL : https://prometheus.org.ua/ 8. Курс «Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування» // Prometheus. URL : https://prometheus.org.ua/ 9. Курс «Підготовка та впровадження проектів розвитку громад» // Prometheus. URL : https://prometheus.org.ua/ 10. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua 11. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України (із змінами та доповненнями). URL: http://zakon4.rada.gov.ua 12. Про місцеві вибори. Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19 13. Про органи самоорганізації населення. Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19 14. Про службу в органах місцевого самоврядування. Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14 15. Про співробітництво територіальних громад. Закон України. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18 16. Європейська Хартія місцевого самоврядування (Рада Європи, 15 жовтня 1985 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036 17. Бородін Є. І. Квітка С. А., Тарасенко Т. М. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування : хрестоматія. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 148 с. 18. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с. 19. Дегтяр А. О., Соболь Р. Г. Фінансове забезпечення розвитку ОТГ // <i>Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування</i>. 2019. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2019_1_40. 20. Дегтяр О. А. Методологічні підходи до розроблення та ухвалення раціональних 	

управлінських рішень у сучасному менеджменті // *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2017. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2017_1_6.

21. Кравченко В. В., Бородін Є. І. Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 148 с.
22. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. К. : 2017. 110 с.
23. Місцеве самоврядування : підручник / за заг. ред. В. М. Вакуленка, Ю. Ф. Дехтяренка, В.С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2019. 672 с.
24. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні : стан, виклики, перспективи здійснення : наук. доп. / авт. кол. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2018. 180 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	<p>Кафедра управління та бізнес-адміністрування м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,</p> каб. 111 (вхід з вул. Чорновола) тел. +38 (097) 771-80-54 – ст. лаборант кафедри Галина Володимирівна Яцків https://kutba.pnu.edu.ua/ kutba@pnu.edu.ua Сторінки в соцмережах: https://www.facebook.com/mbakafedra https://www.instagram.com/kafedra_mba/
Викладач	 <p>Дегтяр Олег Андрійович доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри управління та бізнес-адміністрування</p>
Контактна інформація викладача	 +38 (095) 772 19 57 oleg.diegtiar@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що
--------------------------	---

	<p>регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5).</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти».</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>Також за рішенням кафедри управління та бізнес-адміністрування студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі</p>

	<p>конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4).</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Викладач _____ Дегтяр О. А.